

Riktlinjer för kulturnämndens EU-policyarbete

Inledning

Den 8 november 2021 antog kommunfullmäktige revideringen av Stockholms stads EU-policy (KS2021/2016). Den nya EU-policyn klargör stadens övergripande inställning till det europeiska samarbetet och sätter ramarna för ett starkt och effektivt påverkansarbete.

Den reviderade EU-policyn innehåller stärkta skrivningar om innovation och tydligare koppling till klimatmålet i Parisavtalet. Utöver det förtydligar policyn hur den europeiska lagstiftningsprocessen ser ut, Stockholm stads möjlighet att påverka denna samt hur staden ska arbeta för att få genomslag för identifierade ståndpunkter.

De principer som slås fast i EU-policyn ska ligga till grund för stadens nämnder och bolagsstyrelser i allt påverkansarbete på EU-nivå och vid utarbetande av stadens inställning i enskilda EU-ärenden. För att precisera stadens EU-policy ska berörda nämnder och bolagsstyrelser anta egna riktlinjer för sitt EU-policyarbete. Riktlinjerna ska utformas utifrån nämndernas verksamhetspecifika förutsättningar.

De tre principer som ska vägleda stadens EU-policyarbete är:

1. Staden ska verka för att beslut inom EU fattas så nära medborgarna som möjligt.
2. Staden ska verka för att EU:s politik är väl avvägd och väl underbyggd.
3. Staden ska verka för ett socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart samt demokratiskt och innovativt EU.

Staden ser positivt på EU-samarbetet, men subsidiaritetsprincipen bör vara vägledande. Principen innebär att unionen ska vidta åtgärd endast när medlemsstaterna inte själva kan nå överenskomna mål.

Staden ska driva följande fem positioner för ett socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart samt demokratiskt och innovativt EU:

- EU bör satsa på forskning och innovation.
- EU bör arbeta för en välfungerande inre marknad.
- EU bör genomgående beakta storstädernas potential att driva en hållbar utveckling.
- EU bör ha hög ambitionsnivå inom miljö- och klimatpolitiken som ligger väl i linje med Parisavtalets 1,5 graders mål.
- EU bör främja jämställdhet och de mänskliga rättigheterna, samt motverka alla former av diskriminering.

En väl avvägd EU-politik menar staden ska uppnås genom kvalificerade konsekvensbedömningar och samråd som belyser förslagets påverkan på EU:s storstäder. EU bör endast lagstifta när det är absolut nödvändigt. Staden ska arbeta aktivt med EU-frågor för att tillvarata stadens intressen inom för staden relevanta områden. Kommunstyrelsen har ett samordningsansvar för stadens EU-arbete och allt påverkansarbete gentemot EU ska ske i nära samarbete med kommunstyrelsen.

Kulturnämnden ska därför aktivt söka extern finansiering genom EU:s fonder och program för att öka möjligheter till samverkan och för utveckling av kultur för alla.

EU:s inflytande på kulturnämndens verksamhetsområde

Den verksamhet som faller inom kulturnämndens områden berörs sällan direkt av EU:s tvingande lagstiftning eller regelverk. EU:s lagar och regler kan dock indirekt påverka kulturnämndens verksamheter inom andra reglerade områden som till exempel media, upphovsrätt, informationshantering, upphandling och den fria marknaden.

Enligt artikel [167](#) i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) ska EU:s roll på kulturområdet vara att stödja, samordna eller komplettera EU-medlemsstaternas verksamhet. EU stödjer också åtgärder för att bevara kulturarvet och främja samarbete och gränsöverskridande utbyten mellan

kulturinstitutioner i medlemsstaterna.¹ Unionen ska bidra till kulturens utveckling i medlemsstaterna med respekt för dessas nationella och regionala mångfald samtidigt som unionen ska framhäva det gemensamma kulturarvet.²

Kultur kan kraftigt bidra till att hantera många av de utmaningar som EU och resten av världen står inför, t.ex. integrationen av flyktingar och migranter, kampen mot våldsam radikaliserings och skyddet av kulturarvet. Ett ökat deltagande i kulturlivet kan föra människor i Europa närmare varandra, menar EU-kommissionen.³

Kultur ingår i många av EU:s politikområden, bland annat utbildning, forskning, socialpolitik, regional utveckling och internationella förbindelser. I dagens globaliserade och interaktiva värld spelar medier och digital teknik också en viktig roll för kulturen. EU främjar samarbete i kulturfrågor med länder och internationella organisationer

EU vill bevara det europeiska kulturarvet och främja de kulturella och kreativa näringarna i EU.⁴ EU:s kulturpolitik baseras på ”Europas kulturella, religiösa och humanistiska arv” och har som målsättning att ”respektera rikedomerna hos sin kulturella och språkliga mångfald och sörja för att det europeiska kulturarvet skyddas och utvecklas”⁵

Att stärka kulturens roll i EU:s yttre förbindelser är en av de tre pelarna i den europeiska kulturagendan⁶

Den 22 maj 2018 antog kommissionen en ny europeisk agenda för kultur som följer på Lissabonstrategin som antogs 2007, och som fortsätter att tillhandahålla en strategisk ram för EU:s insatser i kultursektorn. Den nya europeiska agendan för kultur är ett svar på uppmaningen från EU-ländernas ledare om att göra mer för att via kultur och utbildning bygga upp inkluderande samhällen och erbjuda en vision av ett attraktivt EU. Den nya europeiska agendan för kultur har fokus på kulturens kraft och roll för social

¹ [EUR-Lex - culture - SV - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2016:202:FULL&from=SV>

³ <https://www.kulturradet.se/kreativa-europa/eus-kulturpolitik/agenda-for-kultur/>

⁴ https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/actions-topic/culture_sv

⁵ https://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/culture.html?root_default=SUM_1_CODED%3D10&locale=sv

⁶ [EUR-Lex - cu0002 - SV - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

sammanhållning och hållbarhet genom delaktighet i kulturlivet, konstnärers rörlighet samt skydd av kulturarv.⁷

I den nya agendan föreslås tre strategiska mål med sociala, ekonomiska och yttre dimensioner:

- 1) Att nyttja kulturens möjligheter och kulturell mångfald för att bidra till social sammanhållning och välmående. Det ska ske genom deltagande i kulturlivet, rörlighet över gränser för konstnärer och skyddande av kulturarvet.
- 2) Att främja jobb och tillväxt inom de kulturella och kreativa sektorerna. Det ska ske genom att främja konst och kultur i utbildning, ge stöd till relevanta förmågor och uppmuntra till innovation inom kulturens område.
- 3) Att stärka internationella kulturrelationer genom att göra det mesta möjliga av kulturens potential att bidra till hållbar utveckling och fred.⁸ att stärka internationella kulturella förbindelser.⁹

I arbetsplanen för kultur 2019–2022 fastställs sex prioriteringar¹⁰:

- 1) kulturarvets hållbarhet,
- 2) social sammanhållning och välfärd,
- 3) ett ekosystem till stöd för konstnärer, yrkesverksamma i de kulturella och kreativa sektorerna samt europeiskt innehåll,
- 4) jämställdhet,
- 5) internationella kulturella förbindelser och
- 6) kultur som drivkraft för hållbar utveckling

18 januari 2021 presenterade EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen kommissionens initiativ ”Det nya europeiska Bauhaus – Vackert, hållbart, tillsammans”. Ett initiativ för att stödja städers och medborgares lokala aktiviteter¹¹.

⁷ [På gång inom EU – Våren 2022 \(stockholm.se\)](https://www.stockholm.se/nyheter/2022/04/07/pa-gang-inom-eu-varen-2022)

⁸ <https://www.kulturradet.se/kreativa-europa/eus-kulturpolitik/agenda-for-kultur/>

⁹ <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sv/sheet/137/kultur>

¹⁰ <https://culture.ec.europa.eu/sv/policies/strategic-framework-for-the-eus-cultural-policy>

¹¹

file:///C:/Users/aa50149/HCP/H%C3%A4mtade%20filer/New_European_Bauhaus_support_to_cities_and_citizens_for_local_initiatives.pdf

Den gröna omställningen

NextGenerationEU (NGEU) är Europa Kommissionens nya återhämtningsplan för att stödja EU:s medlemsländer att återhämta sig efter Covid-19 pandemin. NGEU antogs den 14 december 2020. En tredjedel av investeringarna på 1,8 biljoner euro från återhämtningsplanen NextGenerationEU och EU:s sjuåriga budget 2021- 2027 ska gå till den gröna given.

Culture Heritage in Action är ett peer-learning program finansierat av Europeiska unionen om kulturarv för att stödja utbyten mellan ett stort antal städer, regioner och intressenter och på så sätt bygga en bred lärandegemenskap. Stort fokus är hur städer bättre kan skydda kulturarvet från effekterna av klimatförändringar. Programmet leds av Eurocities Culture Forum. Kulturförvaltningen deltar aktivt i programmet via webinarier och spridning av goda exempel.

Kulturnämnden följer stadens klimatmål som utgår från Parisavtalet. Vi anordnar hållbara evenemang, möten och konferenser, satsar på digitala presentationer och möteshandlingar samt återanvänder och återvinner. Ett exempel är Liljevalchs Materialmagasin där 15 kulturinstitutioner samverkar genom att dela och återanvända material från föreställningar och utställningar. Detta har uppmärksammats internationellt.

Kulturförvaltningens hållbarhetsarbete fortsätter inom ramen för agenda 2030 och de 17 hållbarhetsmålen. Det globala målet för fredliga och inkluderande samhällen (mål 16) har en särskild status inom förvaltningen. Flera av förvaltningens insatser och bidragsformer syftar till att föra samman aktörer och bidra till samverkande och ett inkluderande samhälle. Detta arbete bör även anknytas till begrepp som konstnärlig frihet, yttrandefrihet och grundläggande mänskliga rättigheter.

Digitalisering och informationshantering

I europeiska kommissionens prioriteringar för perioden 2019–2024 lyfts digitalisering som ett av de mest prioriterade områdena. I Sverige trädde den nya datalagen i kraft den 1 augusti 2022. Lagen infördes i syfte att implementera EU:s direktiv 2019/1024 av den 20 juni 2019 om öppna data och vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn och ersätter den s.k. PSI-lagen (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen.

Syftet med datalagen är att främja den offentliga sektorns tillgängliggörande av data för vidareutnyttjande, särskilt i form av öppna data, under förutsättning att krav på informationssäkerhet och skydd av personuppgifter kan upprätthållas och att det inte innebär

risker för Sveriges säkerhet. Med data avses information i digitalt format oberoende av medium.

Dataskyddsförordningen (General Data Protection Regulation, GDPR) är EU-förordning som innebär krav på skydd och hantering av personuppgifter. I Sverige finns Dataskyddslagen (SFS 2018:218) med kompletterande bestämmelser. Förordningen reglerar hur personuppgifter får hanteras. I Stadsarkivets arbete med lagring och publicering av arkivinformation har regleringarna stor betydelse för att säkerställa att rätt avvägningar görs för skydd av enskilds personliga integritet.

Vägledande principer för kulturnämndens EU-policyarbete

Kulturnämnden ska i enlighet med kommunfullmäktiges EU-policy aktivt arbeta med EU-frågor för att ta tillvara stadens och stockholmarnas intressen. Utgångspunkter för nämndens EU-policyarbete ska vara stadens mål och riktlinjer, prioriteringar i budget och verksamhetsplan, samt verksamheternas specifika behov. Arbetet ska ske i samverkan med stadsledningskontorets internationella enhet, berörda fackförvaltningar och kommunala bolag. Nämndens EU-arbete tar sin utgångspunkt i de principer som slås fast i EU-policyn, nämligen att:

1. Staden ska verka för att beslut inom EU fattas så nära medborgarna som möjligt.
2. Staden ska verka för att EU:s politik är väl avvägd och väl underbyggd.
3. Staden ska verka för ett socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart samt demokratiskt och innovativt EU.

Kulturnämnden välkomnar europeiskt samarbete och kostnadseffektiva EU-satsningar som syftar till att stärka staden som ett kulturellt tillväxtcentrum.

Genom en återkommande närvaro på den internationella arenan stärks bilden av staden som ett kulturellt tillväxtcentrum. Genom aktivt bevaknings- och påverkansarbete och deltagande i internationellt samarbete med andra på kulturområdet framstående städer höjs kvaliteten inom nämndens ansvarsområden.

De internationella kontakterna ger medarbetarna möjlighet att kommunicera Stockholm som kulturstad med ett tillgängligt och framstående stadsarkiv. Utbytet höjer också kompetensen inom förvaltningarna genom att chefer och medarbetare får nya och vidare perspektiv på sin verksamhet. Europasamarbetet ska generera verksamhetsutveckling och publika möten. Medarbetare som representerar Stockholm internationellt ska känna sig som

ambassadörer och förmedla stadens intressen inom medarbetarens kompetensområden.

Utgångspunkter för kulturnämndens EU-policyarbete:

- Bevakning av kulturpolitiska frågor inom EU och förslag/beslut som inkräktar på subsidiaritetsprincipen.
- Strategiskt påverkansarbete och kunskapsinhämtning genom aktivt deltagande i EU-samarbeten, internationella organisationer och nätverk.
- Europasamarbetet ska i möjligaste mån resultera i mångsidiga kulturupplevelser för alla Stockholmare.
- Positionera Stockholm som en ledande kulturstad i Europa, där kulturen ska respekteras och stärkas som en ”dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund” i enlighet med de nationella kulturpolitiska målen. Alla invånare i Stockholm ska ha förutsättningar till eget skapande och därmed bidra till en levande och öppen stad.¹²

Hur kulturnämnden ska arbeta för att få genomslag för sina EU-policyriktlinjer

Kulturnämnden ska arbeta strategiskt och kontinuerligt enligt nämnda principer och med de frågor som är relevanta inom kulturområdet för att få genomslag för verksamheternas EU-policy. Kommunstyrelsen har ett samordningsansvar för stadens EU-arbete och allt påverkansarbete gentemot EU ska ske i nära samarbete med kommunstyrelsen, såväl som med andra berörda förvaltningar och kommunala bolag.

Genom aktiv samverkan med nyckelaktörer har staden större möjlighet att utöva inflytande på EU:s policy-processer.

Kulturnämnden ska därför selektivt prioritera de nätverk, möten och konferenser som på bästa sätt möter utgångspunkterna ovan, för att synliggöra stadens position inom kultur.

EU:s fonder och program

Ett ytterligare område som är viktigt för staden är att aktivt arbeta med projektsamverkan med stöd av EU:s fonder och program. Det handlar om projektsamverkan som är kopplat till kulturförvaltningens verksamhetsområde och målsättningar.

Kulturnämnden söker aktivt stöd från relevanta EU-fonder. Exempel på dessa är Erasmus+ olika program för utbildning, ungdom och sport, Europeiska Socialfonden, Kreativa Europa,

Europeiska Solidaritetskåren för verksamhetsutveckling och kompetensutveckling. Programmen är därför viktiga för att finansiera relevant utveckling av europasamarbetet inom kultur-, arkiv- och utbildningsområdena och erbjuder arenor för erfarenhetsutbyte samt påverkansmöjligheter inom respektive fackområde.

EU:s prioriteringar för 2021-2027 är en grön och digital omställning och staden stödjer EU:s ambitioner rörande den digitala omställningen.

Kulturförvaltningen genomförde 2019 - 2022 med stöd från Europeiska Socialfonden ett stort kompetensutvecklingsprojekt ”Digit or Die” för alla medarbetare i digitalisering och digitala verktyg. Digitalisering och digital mognad är prioriterade områden för förvaltningen framöver och nya kompetensutvecklingsprojekt planeras.

Upphovsrättens betydelse för de kulturella och kreativa näringarna

Upphovsrätten är central för de kulturella och kreativa näringarna. Den utgör både ett grundläggande skydd och en förutsättning för fungerande affärsmodeller för dessa näringar. Kunskaperna kring upphovsrätten skiftar dock mellan företagen inom näringarna. Bättre kunskaper om upphovsrätten skulle kunna bidra till näringarnas utveckling.

Pandemin medförde att kulturella och kreativa branscher tog ett rejält kliv framåt i digitaliseringen. Tillsammans med en pågående utveckling av nya tekniska innovationer förändrar detta inte bara sättet hur kulturskapande och kreativt innehåll distribueras utan också hur det i grunden produceras, konsumeras och upplevs. Utvecklingen ger upphov till helt nya affärsmodeller, distributionskanaler och värdekedjor för företagen att navigera i och förhålla sig till och där det uppstår frågor om regleringar och balanserade marknadsvillkor mellan olika intressen.¹³

Återanvändning av stadens data

Data är kunskapens minsta beståndsdelar, och offentlig data som staden förvaltar är ett kulturarv som tillhör alla. Det ska vara lätt att hitta och återanvända stadens information, samtidigt som tillförlitlighet och integritet måste kunna garanteras.

Utgångspunkten för nämndens verksamheter bör vara att publicera data med så öppen licens som möjligt. Därigenom skapas

förutsättningar för de kulturella och kreativa näringar att utveckla varor och tjänster som kommer den enskilde medborgaren till godo, i enlighet med EU:s direktiv 2019/1024.

EU:s facilitet för återhämtning och resiliens

Stockholm ska växa med kultur. Kulturstrategiska programmet för Stockholms stad ska inspirera och vägleda till ökad samverkan. Med utgångspunkt i varje nämnds och bolags kärnuppdrag förverkligas kulturens potential för stadens och stockholmarnas bästa.

Kulturlivet är ett av många områden som drabbades hårt av pandemin. Andelen äldre i Stockholm ökar snabbt och det är viktigt att dessa kan fortsätta att delta i sociala aktiviteter och ta del av kulturupplevelser. Nationella minoriteter är en prioriterad målgrupp, i lag så väl som i stadens styrdokument och riktlinjer. Det kommunala arbetet ska bidra till regeringens strategi för romsk inkludering under 2012-2032. Denna har som slutmål att ”den rom som fyller 20 år 2032 ska ha likvärdiga möjligheter i livet som den som är icke-rom”.

Omvärldsbevakning

Andra viktiga arenor är deltagandet i europeiska nätverk i prioriterade områden. Här väljer Kulturförvaltningen och Stadsarkivet aktivt och selektivt de tillfällen och arenor som ger oss bäst förutsättningar att nå våra målsättningar. Både Kulturförvaltningen och Stadsarkivet deltar aktivt i Stockholms stads internationella nätverk.

Stadsarkivet omvärldsbevakar genom att nätverka med andra europeiska huvudstadsarkiv i bland annat Köpenhamn, London och Budapest. Stadsarkivet är även medlem i International Council on Archives (ICA), en global samarbetsorganisation för arkiv och arkivarier.

Kulturförvaltningen deltar aktivt i flera internationella nätverk. Några exempel är:

World Cities Culture Forum (WCCF)

WCCF är ett globalt nätverk för stora och kulturellt framstående städer som syftar till att uppmärksamma kulturens roll för socialt och ekonomiskt framgångsrika storstäder. Kulturförvaltningen får genom WCCF tillgång till statistiska jämförelser och utbyte av kunskap om kulturens roll i samhället (policy, program, strategier) mellan 40 globala städer. Kulturförvaltningen medverkar i årliga toppmöten, rapporter och webinarier.

EUROCITIES Culture Forum

En kontaktskapande plattform för informationsutbyte och europeiskt kultursamarbete som samlar drygt 130 stora europeiska städer. Eurocities målsättning är att bidra till erfarenhetsutbyte mellan städerna, bidra med kunskap om EU och bedriva lobbying gentemot EU-institutioner. Kulturförvaltningen deltar i årliga konferenser, rapporter och webinarier.

Eurodesk

Ett nätverk med över 1200 kontaktpunkter i 36 Europeiska länder. Eurodesks uppdrag är att informera och inspirera unga i sin närhet om deras möjligheter i Europa. Arbetet samordnas av huvudkontoret Eurodesk Brussels Link i Bryssel. Regelbundna nationella och internationella nätverksträffar ca två gånger per år med aktuella teman, där inbjudna gäster medverkar. Regelbundna internationella konferenser.

European Association of Archaeologists (EAA)

Nätverk inom arkeologi i syfte att främja forskning och informationsutbyte mellan medlemsländerna.

Stockholmsregionens Europaförening

Nätverk för Internationella EU-samordnare och de som har EU-frågorna som en del av sin tjänst i kommuner, landstinget, länsstyrelsen m.fl. i Stockholmsregionen. Stadens nämnder och bolagsstyrelser ska använda Europaföreningen och Europakontoret för att driva stadens intressen i Bryssel.

Kulturnämndens EU-samarbete ska därför med utgångspunkt i stadens EU-policy och Vision 2040 sikta mot följande strategiska mål:

- Europasamarbetet ska i möjligaste mån resultera i mångsidiga kulturupplevelser för alla Stockholmare.
- Samarbetet ska bidra till ett så gynnsamt kreativt klimat att internationella kulturskapare väljer att verka i Stockholm.
- Positionering av Stockholm som ett ledande kulturcentrum i Europa.
- Samarbeten med ledande städer och kulturaktörer i Europa för att utveckla kulturnämndens verksamheter i linje med nämndens mål.
- Stödja EU:s ambition och ökade fokus på digitalisering genom att digitalisera och publicera data med så öppen licens som möjligt.